

Motion till riksdagen 2018/19:385

av **Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V)**

Statlig fond för arkitektur

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över möjligheterna att skapa en statlig fond i syfte att främja den långsiktiga utvecklingen på arkitektur-, form- och designområdet och tillkännager detta för regeringen.

Vänsterpartiets arkitekturpolitik

Arkitektur, form och design påverkar alla människor dagligen och handlar i grunden om livskvalitet. Vänsterpartiets målsättning är ett samhällsbygge som sätter människan i centrum, där alla medborgare ska få leva och bo i inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara miljöer. Väl gestaltade och funktionella livsmiljöer, med framträdande estetiska och konstnärliga värden och beständiga material, ökar trivseln och därmed människors livskvalitet. Livsmiljön, och särskilt boendet, har en grundläggande betydelse för människors hälsa och välbefinnande.

En känsla av tillhörighet och stolthet över den gemensamma miljön bidrar till att bygga ett samhälle som håller ihop. Gestaltningen av den byggda miljön är därför en fråga om jämlikhet i samhället. Det kräver en omsorgsfull och långsiktig planering av städer och samhällen, både sett till den större helheten och till detaljerna, där det krävs hög kvalitet i varje enskild byggnad och plats som gestaltas. Vänsterpartiet vill öppna upp för mer forskning kring hur framtidens byggande ska se ut och hitta sätt för att stimulera mer innovation och nytänkande.

Vi vill också att finansieringsmodellen för byggandet förändras så att risktagandet tas över i stora delar av staten genom exempelvis billiga statliga lån. Då kan politiken styra mer mot arkitektonisk kvalitet istället för att vi fastnar i ett ensidigt aktieägarfokus hos byggbolagen. Därutöver vill vi hitta sätt som gör att arkitektens roll i byggprocessen blir mycket starkare. Det finns exempelvis föredömen i andra europeiska länder som Sverige skulle kunna utgå ifrån.

Danska Realdania

Realdania är en dansk privat allmännyttig och affärsdrivande förening vars syfte är att främja och stödja projekt med målsättningen att skapa livskvalité för alla genom att förbättra byggnadsmiljön. Avkastningen på föreningens fondkapital används för projekt som har att göra med bevarande av byggnadsverk och andra miljöer. Föreningen har stöttat över 3 300 projekt under 15 års tid och hade över 145 000 medlemmar i slutet av år 2015. Medlemmarna, som är både privata och juridiska personer som äger fastighet i Danmark, väljer föreningens styrelse.

En statlig fond för arkitektur

Utredningen Gestaltad livsmiljö. En ny politik för arkitektur, form och design (SOU 2015:88) föreslog att staten bör utreda möjligheterna att bygga upp en fond i syfte att främja en långsiktig utveckling över hela landet och för att ge stöd till exportfrämjande insatser på området. Som förebild lyfte utredningen fram Realdania. Enligt utredningen kan fonden skapas genom att en liten del av vinsten eller omsättningen i vissa statliga verksamheter årligen tillförs fonden för att bygga upp dess kapital. Tillgångarna som ska förvaltas i fonden ska utgöra en självständig förmögenhet. Fonden kan lämpligen förvaltas av en stiftelse och medel bör kunna sökas av både privatpersoner, företag, högskolor och offentliga nämnder och bolag. Regeringen valde dock att inte lägga fram något förslag om en fond i sin proposition (prop. 2017/18:110).

Vänsterpartiet anser att utredningens förslag till största delen är bra. En statlig fond kan bidra till att stimulera utveckling och samarbete inom arkitektur, form och design, vilket behövs om vi ska åstadkomma inkluderande, väl gestaltade och långsiktigt hållbara miljöer. Dock anser vi inte att fonden bör verka för exportfrämjande insatser utan att fokus bör ligga på den inhemska utvecklingen på området.

Vänsterpartiet anser att en fond med Realdania som förebild skulle kunna bidra positivt till förverkligandet av det av riksdagen antagna målet om att arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ser över möjligheterna att skapa en statlig fond i syfte att främja den långsiktiga utvecklingen på arkitektur, form och designområdet. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Vasiliki Tsouplaki (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Karin Rågsjö (V)

Jon Thorbjörnson (V)

Linda Westerlund Snecker (V)

Maj Karlsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)

Jessica Thunander (V)

Jessica Wetterling (V)